

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2403/2022
08.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранислава Босиљковића и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Илија Жарковић, адвокат из ..., против туженог Института за кардиоваскуларне болести Војводине из Сремске Каменице, чији је пуномоћник Никола Стеванић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1713/22 од 20.04.2022. године, у седници већа одржаној 08.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1713/22 од 20.04.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1713/22 од 20.04.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1780/2021 од 23.02.2022. године, исправљена решењем Основног суда у Новом Саду П1 1780/2021 од 04.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да исплати тужиоцу за период од 01.05.2018. до 30.04.2021. године и то на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 110.232,25 динара са затезном каматом од 09.02.2022. године до исплате, износ од 23.478,07 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 08.02.2022. године, на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 79.761,26 динара, са затезном каматом од 09.02.2022. године до исплате и износ од 16.497,30 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 08.02.2022. године, као и да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да исплати туженом на име трошкова ревизијског поступка износ од 85.999,351 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1713/22 од 20.04.2022. године, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1780/21 од 23.02.2022. године, исправљена решењем истог суда П1 1780/21 од

04.03.2022. године, у делу одлуке о тужбеном захтеву, којом је усвојен тужбени захтев (став први изреке првостепене пресуде), обавезан тужени да исплати тужиоцу за период од 01.05.2018. године до 30.04.2021. године на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 110.232,25 динара, са затезном каматом од 09.02.2022. године до исплате, износ од 23.478,07 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 08.02.2022. године, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде под претњом извршења (став други изреке првостепене пресуде), обавезан тужени да исплати тужиоцу за период од 01.05.2018. године до 30.04.2021. године на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 79.761,26 динара, са затезном каматом од 09.02.2022. године до исплате, износ од 16.497,30 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 08.02.2022. године, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде, под претњом извршења (став трећи изреке првостепене пресуде), обавезан тужени да исплати тужиоцу на име трошкова парничног поступка износ од 53.000,00 динара, са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде, под претњом извршења (став четврти изреке првостепене пресуде). Ставом петим изреке првостепене пресуде, ослобођен је тужилац од обавезе плаћања трошкова судских такси.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио посебну ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија туженог основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог и обављао је и пре, а и у спорном периоду (01.05.2018. године до 30.04.2021. године) послове на Одељењу ..., са коефицијентом за обрачун плате 8,06. У спорном периоду тужени је обрачунавао и исплаћивао основну плату, тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множио са коефицијентом радног места тужиоца, те је тако добијени производ (основица и коефицијента радног места тужиоца) претежно сваког месеца у спорном периоду (осим за новембар 2019. и фебруар 2021. године) био нижи од износа прописане минималне нето зараде. Тужени је приликом обрачуна основне плате тужиоцу вршио допуну основне плате, то јест њену корекцију до прописане минималне нето зараде, чиме је нарушен однос коефицијента плата запослених, који одражавају сложеност послова. Тужени у обрачунским листама није посебно исказао накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, нити је исказао који део коефицијента се односи на ове накнаде.

Првостепени суд је на основу вештачења утврдио накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора тужиоцу у спорном периоду (изузев за новембар 2019. године и фебруар 2021. године) према присуству на раду. Обрачун је извршен у три варијанте. Према првој варијанти налаза и мишљења вештака обрачун дневног износа накнада за исхрану у току рада је вршен у висини од 250,00 динара бруто (175,25 динара нето) и месечни износ регреса у висини од 1/12 минималне зараде. У другој варијанти вештак је обрачун накнада вршио применом параметара садржаних у Општем колективном уговору из 2008. године, а у трећој варијанти применом параметара садржаних у Посебном колективном уговору за здравствене установе из 1999. године (који није регулисао висину предметних накнада, већ је упућивао на одредбе ОКУ из 1997. године). Утврђена висина предметних накнада трошкова у првој варијанти повољнија је за туженог од висине предметних накнада утврђених у другој и трећој варијанти и нижа од новчане вредности коефицијена 3,17, за који је тужена повећала коефицијенте свим запосленим после ступања на снагу Закона о платама у државним органима и јавним службама.

Код овако утврђеног чињеничног стања, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду износе утврђене вештачењем са припадајућом каматом, јер су нижестепени судови закључили да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду, није садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право, због чега су преиначене другостепена и првостепена пресуда и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца.

Одредбом члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91...83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатности односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 1/15 и 3/18 – Споразум о продужењу рока важења) у одредби члана 91. одређује

елементе за утврђивање плате, тако да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којима се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

На исти начин су одређени елементи за утврђивање плате одредбама члана 90. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 106/18 од 31.12.2018. године) и одредбама члана 91. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 96/19 и 58/20 – у примени почев од 09.01.2020. године).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2 истог закона).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

Запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додаток на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 05.07.2022. године).

У конкретном случају, на утврђивање и обрачун плата тужиоца, као и накнада и додатака по основу рада, примењују се прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додаток за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, то одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5. и 6. Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за

запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним Колективним уговорима за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе који су важили у утуженом периоду, нити претходно важећим Посебним колективним уговором из 2010. године. Према томе, како је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиоцу исплаћивана кроз коефицијент за обрачун његове плате, то тужиоцу не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова које потражује, без обзира на чињеницу о висини исплаћене минималне зараде.

Из изнетих разлога Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Полазећи од успеха у поступку по ревизији и опредељених трошкова туженом на основу члана 153. и 154. а у вези одредбе члана 163. став 2. ЗПП, припадају трошкови ревизијског поступка у укупном износу од 85.999,351 динар и то на име састава ревизије у износу од 18.000,00 динара применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ 121/12 ... 37/21) и на име судске таксе на ревизију у износу од 27.199,7404 динара и пресуду по ревизији у износу од 40.799,6106 динара применом Тарифног броја 1. став 1. тачка 3. из Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, број 28/94 ... 95/18).

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић